

ותצפנהו שלשה ירחים

וּכְתַב רַש"י שֶׁהִיא יְלֵדָה לְשֵׁשׁ חֲדָשִׁים וְיוֹם אֶחָד. אֲבָל בְּמַסַּכְת סוּטָה (י"ב ע"א) כְּתוּב "וּתְצַפְנָהוּ שְׁלֹשָׁה יָרָחִים - דְּלֹא מְנֻ מְצָרִים אֲלֵא מִשְׁעָה דְּאֵהֲדָרָה, וְהִיא הוּת מִיַּעֲבְרָא בֵּיה תְּלַתָּא יָרָחִי מְעִיקְרָא". וְרַא"ם הִקְשָׁה אִיךְ רַש"י חוֹלֵק עַל גְּמָרָא מְפּוֹרֶשֶׁת. וְתִירֵץ שֶׁהוּא וְסוּמֵךְ עַל אֲגָדָה דְּבִרֵי יָמִים שֶׁל מֹשֶׁה (אוֹצֵר מְדַרְשִׁים (אֵיזוֹנְשֵׁטִיין), מִשָּׁה). וְשֵׁם כְּתוּב שֶׁעֲמָרָם גִּירֵשׁ אֶת יוֹכְבֵד וְהַחֲזִירָה מִקֶּץ שְׁלֹשׁ שָׁנִים. וְגַם בְּפֶשֶׁט שֶׁל תּוֹרָה כְּתוּב "וְתֵהָרֵה אִשָּׁה" אַחֲרֵי לִיקוּחֶיךָ שֶׁל עֲמָרָם. וְגַם בְּגְמָרָא שֵׁם כְּתוּב שֶׁעֲמָרָם הַחֲזִיר אֶת אִשְׁתּוֹ אַחֲרֵי שֶׁמָרִים הוֹכִיחָה אוֹתוֹ "שֶׁפָּרְעָה לֹא גָזַר אֲלֵא עַל זְכָרִים וְאֵתָה גָזַרְתָּ עַל זְכָרִים וְהִנְקִבּוֹת". וְאִם יוֹכְבֵד הִיָּתָה מְעוֹבֶרֶת שְׁלֹשָׁה חוֹדָשִׁים, אִז כִּבְר נִיכֵר הִיָּה הוֹלֵד, וְלִמָּה לְעֲמָרָם לְהַחֲזִיר אוֹתָהּ כְּדִי שֶׁמְצָרִים יַעֲקֹבוּ אַחֲרֶיהָ? שֶׁתִּישָׂאֵר מְגוֹרֶשֶׁת וְתֵלֵד בְּסִתֵּר וּמְצָרִים לֹא יִדְעוּ עַל כֵּךְ. וְיֵשׁ כַּאֲן סִתִּירָה בְּתוֹךְ גְּמָרָא עֲצֻמָּה.

אֲבָל בְּהַמְשָׁךְ הִגְמָרָא (ע"ב שם) כְּתוּב ר' חֲנִינָא בְּרַ פְּפָא אָמַר: אוֹתוֹ הַיּוֹם עֲשָׂרִים וְאַחַד בְּנִסָּן הִיָּה, אָמְרוּ מְלָאכֵי הַשֶּׁרֶת לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מִי שְׁעֵתִיד לֹמַר שִׁירָה עַל הַיָּם בְּיוֹם זֶה, יִלְקָה בְּיוֹם זֶה? רַבִּי אַחָא בְּרַ חֲנִינָא אָמַר: אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁשָּׂה בְּסִיּוֹן הִיָּה, אָמְרוּ מְלָאכֵי הַשֶּׁרֶת לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבִּי עֲמָרָם, מִי שְׁעֵתִיד לְקַבֵּל תּוֹרָה מֵהַר סִינִי בְּיוֹם זֶה, יִלְקָה בְּיוֹם זֶה? בְּשִׁלְמָא לְמ"ד בְּשֶׁשָּׁה בְּסִיּוֹן, מִשְׁכַּחַת לֵה ג' יָרָחִי, דָּאֵמַר מַר: בְּשֶׁבַע בְּאֲדָר מֵת וּבְשֶׁבַע בְּאֲדָר נוֹלַד מֹשֶׁה, וּמִשְׁבַּעַה בְּאֲדָר וְעַד שֶׁשָּׂה בְּסִיּוֹן תְּלַתָּא יָרָחִי; אֲלֵא לְמ"ד בְּעֲשָׂרִים וְאַחַד בְּנִסָּן, הִיָּכִי מִשְׁכַּחַת לֵה? אוֹתָהּ שָׁנָה מְעוֹבֶרֶת הִיָּתָה, רוֹבּוּ שֶׁל רֵאשׁוֹן וְרוֹבּוּ שֶׁל אַחֲרוֹן וְאַמְצְעֵי שְׁלֵם".

לְפִי ר' חֲנִינָא יוֹכְבֵד הַצְּפִינָה אֶת מֹשֶׁה לֹא שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים אֲלֵא מִז' אֲדָר א' עַד כ"א נִסָּן, חוֹדָשִׁים וְחֲצִי. וּמְדוּעַ לֹא הַצְּפִינָה שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים שְׁלֵמִים? אֲלֵא מְצָרִים מְנֻ מִיּוֹם שֶׁעֲמָרָם הַחֲזִיר אֶת יוֹכְבֵד תְּשַׁעַה חוֹדָשִׁים זְמַן הַרְיּוֹן רִגִיל. וְלִמְעַשָּׂה זְמַן הַרְיּוֹן רִגִיל הוּא 271 יוֹם כְּגִימְטְרִיָּה שֶׁל "הַרְיּוֹן". עַל כֵּן עֲמָרָם הַחֲזִיר אֶת אִשְׁתּוֹ 271 יוֹם לְפָנֵי כ"א נִסָּן שֶׁל שָׁנָה מְעוֹבֶרֶת, וְזֶה ט"ו אב, יוֹם חִיתוֹן הַכִּלְלִי! וּבְאוֹתוֹ יוֹם הַתְּעַבְרָה שָׂרָה (לְדַעַה שֶׁהַרְיּוֹן שֶׁלָּה הִיָּה תְּשַׁעַה חוֹדָשִׁים), כִּי אוֹתָהּ שָׁנָה הִיָּתָה מְעוֹבֶרֶת. וּמִט"ו אב וְט"ו נִסָּן יֵשׁ בְּדִיּוֹק תְּשַׁעַה חוֹדָשִׁים.

וְיוֹכְבֵד יְלֵדָה בְּז' אֲדָר א' כְּעֶבֶר שֶׁשָּׁה חוֹדָשִׁים וְשְׁלוֹשָׁה שְׁבֻעוֹת. וְאִם הִיָּתָה מְעוֹבֶרֶת כִּבְר שְׁלֹשָׁה חוֹדָשִׁים לְפָנֵי כֵן, אִז הַרְיּוֹן עִם מֹשֶׁה הִיָּה תְּשַׁעַה חֲדָשִׁים וְשְׁלוֹשָׁה שְׁבֻעוֹת, וְזֶה לֹא יִתְכַן. אֲלֵא בְּהַכְרַח רַבִּי חֲנִינָא בְּרַ פְּפָא סוֹבֵר שֶׁעֲמָרָם הַחֲזִירָה רִיקְנִית. וְהִיא הַתְּעַבְרָה מִיָּד אַחֲרֵי שֶׁהוּא הַחֲזִירָה וְהַרְיּוֹנָה הִיָּה שֶׁשָּׁה חֲדָשִׁים וְשְׁלוֹשָׁה שְׁבֻעוֹת וְלֹא שֶׁשָּׁה חֲדָשִׁים וְיוֹם כְּפִי שְׁכַתְּבַר רַש"י. וְעַכְשֵׁי הַכֵּל מְתוֹרֵץ. מֵה שְׁכַתְּבוּ בְּגְמָרָא שֶׁהִיָּתָה מְעוֹבֶרֶת שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים זָאת דַּעַת רַבִּי אַחָא בְּרַ חֲנִינָא. וְלְפִי דַּעַת עֲמָרָם הַחֲזִיר אֶת יוֹכְבֵד 271 יוֹם לְפָנֵי ו' סִיּוֹן שָׁנָה פְּשוּטָה, וְזֶה רֵאשׁ חוֹדֶשׁ אֱלוּל, תְּחִילַת יָמֵי תְּשׁוּבָה כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה עָלָה לְהַר סִינִי לְקַבֵּל לוחוֹת שְׁנַיִם. וְכֵן עֲמָרָם חָזַר בְּתְשׁוּבָה בְּזָכוֹת תּוֹכַחַת מָרִים. אֲבָל יוֹכְבֵד כִּבְר הִיָּתָה מְעוֹבֶרֶת.

וְעַדִּיין קֶשֶׁה, אִם הִיָּה הִיָּתָה מְעוֹבֶרֶת שְׁלֹשָׁה חוֹדָשִׁים אִז נִיכֵר הוֹלֵד כְּמוֹ שְׁכַתְּבַתִּי לְעִיל. וְי"ל שֶׁהַרְיּוֹן עִם מֹשֶׁה הַתְּחִיל בְּז' סִיּוֹן יוֹם מֵתָן תּוֹרָה. וְכְעֶבֶר שְׁמָנִים שָׁנָה בְּאוֹתוֹ יוֹם נֵאֵמַר לְיִשְׂרָאֵל "שׁוּבוּ לָכֶם לְאַהֲלֵיכֶם". וְכַתְּבַר רַש"י (שְׁבַת פ"ט ע"א ד"ה שְׁפָרוּ וְרַבּוּ) שְׁכַל אֶחָד הַתְּעַבְרָה אִשְׁתּוֹ זָכַר בְּמִצּוֹת שׁוּבוּ לָכֶם לְאַהֲלֵיכֶם". אִם כֵּן מְעַשָּׂה אֲבוֹת הִיָּה סִימָן לְבָנִים, שֶׁהֵם הוֹלִידוּ כּוֹלָם בְּז' אֲדָר יוֹם הוֹלַדַת שֶׁל מֹשֶׁה! אֲבָל בְּא' אֱלוּל הִיָּה חֶסֶר שְׁבֻעַ לְשִׁלְשָׁה חוֹדָשִׁים. לָכֵן עַדִּיין לֹא נִיכֵר הוֹלֵד. וְכַתְּבוּ שֵׁם בְּסוּטָה "א"ר

יהודה: שנולדו בה סימני נערות. ותהר האשה ותלד בן - והא הות מיעברא ביה תלתא ירחי מעיקרא! א"ר יהודה בר זבינא: מקיש לידתה להורתה, מה הורתה שלא בצער, אף לידתה שלא בצער". כלומר, היא לא נראתה מעוברת וגם לא היה לה צער הריון. לכן היא לא הרגישה בהריונה וכלשכן עמרם ומרים לא ידעו שהיא מעוברת. אומנם לא היה לה ווסת שלשה חודשים, אלא חשבה שזה דרך מקרה, וגם היתה זקנה בת 130. אבל אחרי שעמרם החזירה, כעבור שבוע בוודאי ידעו שהיא מעוברת. לכן כתוב בתורה "ותהר האשה" אחרי שעמרם החזיר אותה. ומצרים לא ידעו שהיא מעוברת ומנו 271 מיום חזרתה בט"ו אב. והם הסתיימו בו' סיון, יום מתן תורה.

ויש מחלוקת נוספת בין רב חנינא ורב אחא האם משה נולד בשנה מעוברת או פשוטה. לפי המקובל שנת יציאת מצרים היא 2449 למניין בהר"ד ואז משה נולד בשנת 2369 והיא שנה 13 במחזור ופשוטה. אבל לפי דעת סדר עולם (ראה מה שכתבתי במאמר על [זמן יציאת מצרים](#)) יציאת מצרים היתה בשנת 2450 ואז משה נולד בשנת 2370 והיא שנה 14 במחזור ומעוברת. אולי רב חנינא בר פפא סובר כסדר עולם וכן להפך ס"ע סובר כרב חנינא.

ויש כאן פלא של השגחה פרטית. חרטומי מצרים ידעו לפי כוכבים שמושיע של ישראל צריך להיוולד ביום שהוא ימות וחשבו שיום זה כ"א ניסן שהיה באותו יום קטרוג על ישראל בים סוף או יום מתן תורה שגם בו היתה גזירה- שאם לא מקבלים את התורה אז שם תהיה קבורתם. והם לא ידעו שמשה נולד בז' אדר. ובאותו יום הם גזרו גם על מצריות להשליך את בניהן ליאור כי לא ראו בבירור האם המושיע הוא ישראל או מצרי (לכן בת פרעה מצאה הרבה מצריות מניקות שלא היו להם תינוקות להניק). לכן כאשר חרטומי מצרים אמרו לפרעה באותו יום שמושיע שלהם כבר הושלך ליאור, אז פרעה נרגע ולא חשב שילד אותו הביאה בתו הוא המושיע, כי ילד זה היה כבר בן שלשה חודשים באותו יום ונראה כנער.